

" ...

II İTİRAZIN GEREKÇESİ :

İtiraz yoluna başvuran Mahkemenin Anayasa'ya aykırılık savının gerekçeleri özetle şöyledir :

A Düşünceyi Açıklama ve Yayma Özgürlüğüne Aykırılık:

5953 sayılı Basın Mesleğinde Çalışanlarla Çalıştıranlar Arasındaki Münasebetlerin Tanzimi Hakkında Yasa'nın değişik 20. maddesi uyarınca Şeker ve Kurban Bayramlarının belirlenmiş günlerinde günlük gazetelerin yayımlarının yasaklanması, Anayasa'nın 26. maddesinde yer alan "Herkes, düşünce ve kanaatlerini söz, yazı, resim veya başka yollarla tek başına veya toplu olarak açıklama ve yayma hakkına sahiptir. Bu hürriyet resmi makamların müdahalesi olmaksızın haber veya fikir almak ya da vermek serbestliğini de kapsar." kuralına açıkça aykırı düşmektedir. Hangi amaçla olursa olsun, yasak süresince Anayasa'nın 26. maddesinin askıya alınması anlamına gelmektedir.

Dinsel bayram günlerinde gazete yayım yasağının hukuka uygunluğu varsayılacak olursa, yılbaşında, resmi bayramlarda ya da aybaşlarında aynı yasaklama getirilebilir ve Anayasa açısından bir sakınca da yoktur. Bu mantık, yönetimi, istediği zaman günlük gazetelerin yayımlanmasını yasaklamaya zorlayacak kadar ileri götürebilir.

Öte yandan, Anayasa'nın 26. maddesi, düşünceyi açıklama ve yayma özgürlüğünün kullanılmasını, ancak "suçların önlenmesi, suçluların cezalandırılması, devlet sırrı olarak usulünce belirtilmiş bilgilerin açıklanmaması, başkalarının şöhret ve haklarının, özel ve aile hayatlarının yahut kanunun öngördüğü meslek sırlarının korunması veya yargılama görevinin gereğine uygun olarak yerine getirilmesi amaçlarıyla...." sınırlanabileceği koşullarına bağlamıştır. 5953 sayılı Yasa'nın Şeker ve Kurban Bayramlarında günlük gazeteler için getirdiği yayım yasağının bu koşullar çerçevesinde anayasal bir dayanağı yoktur.

Yasaklı günlerde gazete çıkarma hakkının sadece Yasa'da belirtilen koşullara sahip basın meslek kuruluşlarına tanınması da, kişinin düşünceyi açıklama ve yayma özgürlüğünü engellediği için, Anayasa'nın 26. maddesine aykırılığı ortadan kaldırmaz. Günlük gazeteler kendi istençleriyle istedikleri gün çıkmayabilir ve bu günlerde basın meslek kuruluşlarının gazete çıkarmalarını kabul edebilirler. Ancak, bu durumda bile kişilerin, anılan bayram günlerinde gazete çıkarma hakkı hiçbir biçimde kısıtlanamaz.

B Bilim ve Sanat Özgürlüğüne Aykırılık :

Anayasa'nın 27. maddesi "Herkes, bilim ve sanatı serbestçe öğrenme ve öğretme, açıklama, yayma ve bu alanlarda her türlü araştırma hakkına sahiptir." kuralını getirmiştir. Sanat ya da bilimsel gelişmeleri izleyen günlük bir yayın organı, söz konusu Yasa'nın 20. maddesi uyarınca, yine yasaklanan günlerde çıkarılamayacaktır. Bu da açıkça Anayasa'nın 27. maddesine aykırıdır.

C Basın Özgürlüğüne Aykırılık :

Anayasa'nın 28. maddesi "Basın hürdür, sansür edilemez... Devlet, basın ve haber alma hürriyetlerini sağlayacak tedbirleri alır." kuralını öngörmektedir. Bu açık ve kesin kurala karşın,

Esas Sayısı: 1992/36

Karar Sayısı: 1993/4

Şeker ve Kurban Bayramlarında basın meslek kuruluşlarının dışında gazete yayımının yasaklanması, basının ve kişinin haber alma özgürlüğünü kısıtlamaktadır. Anayasa'da böyle bir sınırlamaya izin veren hüküm yoktur. Kişilerin Şeker ve Kurban Bayramlarında da var olan haber hakkı kısıtlanamaz ve yasaklanamaz.

Ç Süreli ve Süresiz Yayın Hakkına Aykırılık :

Anayasa'nın 29. maddesine göre "süreli yayınların çıkarılması, yayım şartları, mali kaynakları ve gazetecilik mesleği ile ilgili esaslar kanunla düzenlenir. Kanun, haber, düşünce ve kanaatlerin serbestçe yayımlanmasını engelleyici veya zorlaştıracı siyasal, ekonomik,... şartlar koyamaz." Anayasa'nın bu buyurucu kuralına karşın, 5953 sayılı Yasa'nın 20. ve 28. maddeleriyle beraber, düşünce ve kanaatlerin özgürce yayımlanmasını engelleyici ve zorlaştıracı koşullar konulmuştur. Yasa'nın 20. maddesindeki yasağa uymayanlara, aynı Yasa'nın 28. maddesiyle 10.000. TL'dan az olmamak üzere öngörülen ağır para cezası engelleyici ve zorlaştıracı koşulları pekiştirmektedir.

D Cumhuriyetin Niteliklerine Aykırılık :

"Cumhuriyetin nitelikleri" başlığı altındaki Anayasa'nın 2. maddesine göre, "Türkiye Cumhuriyeti, toplumun huzuru, milli dayanışma ve adalet anlayışı içinde, insan haklarına saygılı, Atatürk milliyetçiliğine bağlı, başlangıçta belirtilen temel ilkelere dayanan, demokratik, laik ve sosyal bir hukuk Devletidir."

Demokratik ve laik bir hukuk Devletinde ayrı dinlere bağlı yurttaşlar, bu inançlarından dolayı cezalandırılmaz. Türkiye Cumhuriyeti yurttaşı olan bir kişi, inanmadığı bir dinin kutsal günü olan Şeker ve Kurban Bayramlarında, izlediği yayım organlarının ya da çıkardığı gazetelerin yayımlanmasının yasaklanmasına maruz bırakılamaz. Türkiye Cumhuriyeti yurttaşlarının, değişik görüşlere, inançlara ya da dinlere bağlı olsalar da, Anayasa'da yer alan temel hak ve özgürlüklerden aynı şekilde yararlanmaları gerekir. Bunu sağlamak, Devletin amaç ve görevleri arasındadır. Bu nedenle, 5953 sayılı Yasa'nın 20. ve 28. maddeleri Anayasa'nın 2. ve 5. maddelerine de aykırıdır."